Ilkka Miettinen
poliittinen asiantuntija
Suomen Keskusta rp
ilkka.miettinen@keskusta.fi
p. 050 5666 189

Keskustan vastaukset:

1) Miten Kelan kuntoutuspsykoterapiajärjestelmää pitäisi kehittää huomioiden siitä ja psykoterapioista kertynyt tutkimustieto?

Kelan kuntoutuspalveluja on kehitettävä osana yhtenäistä ja vaikuttavaa mielenterveyden hoidon ja kuntoutuksen kokonaisuutta. Kuntoutus on olennainen osa mielenterveyden hoitoa ja sen on oltava tarvitsevien saatavilla. Kuntoutuksen pitää olla yksilöllistä, tavoitteellista ja arkea tukevaa. Sen tehtävä on vahvistaa toimintakykyä, ehkäistä oireiden pahenemista ja edistää toipumista ja osallisuutta.

Kelan, hyvinvointialueiden ja työeläkeyhtiöiden yhteistyötä on vahvistettava. Hoito- ja kuntoutuspolkujen on oltava selkeitä ja saumattomia, eikä niiden jatkuvuus saa riippua hallinnollisista rajoista tai ihmisen elämäntilanteen muutoksista. Keskustan mielenterveysohjelmassa tämä tulee esille esimerkiksi korkeakouluopiskelijoiden kohdalla Kelan, YTHS:n, korkeakoulujen ja hyvinvointialueiden yhteistyönä. Ohjelma kokonaisuudessaan on täällä: https://keskusta.fi/wp-content/uploads/2026/05/Mielenterveyslinjaus-toukokuu-2026-2.pdf

Terapiatakuuta on uudistettava. Sen on vastattava erilaisiin mielenterveyden tarpeisiin koko elämänkaaren aikana ja huomioitava oireiden vaikeusaste sekä ihmisen elämäntilanne ja toimintakyky. Tuen on perustuttava yksilölliseen tarpeeseen, ei yhteen kaikille rakennettuun toimintamalliin. Hoitoon on päästävä ketterästi ja selkeästi. Terapeuttien saatavuuden on oltava riittävä ja hoidon on jatkuttava silloinkin, kun tuen tarve pitkittyy.

Julkisesti rahoitettujen mielenterveyspalvelujen vaikuttavuutta on arvioitava järjestelmällisesti. Tutkimus- ja vaikuttavuustietoa on hyödynnettävä palvelujen kehittämisessä, laaturekisterit on otettava käyttöön ja rahoitusta sekä toimintamalleja on kohdennettava vaikuttavuuden ja kustannustehokkuuden perusteella (sis. kolmas sektori)

Keskeistä on siis nähdä Kelan kuntoutuspsykoterapia osana laajempaa kokonaisuutta, jossa oikea-aikainen hoito, psykoterapia ja kuntoutus muodostavat yhtenäisen ja yksilöllisiin tarpeisiin vastaavan polun.

2) Miten varmistaa yhdenvertainen ja väestön monimuotoisten tarpeiden ja kliinisten tilanteiden kannalta vaikuttava psykososiaalisten ja psykoterapioiden palvelujärjestelmä maassamme?

Yhdenvertaiset ja vaikuttavat psykososiaaliset ja psykoterapeuttiset palvelut edellyttävät kansallista ohjausta, riittävää rahoitusta ja yhtenäisiä toimintatapoja. Mielenterveyspalvelujen on oltava saatavilla asuinpaikasta riippumatta, ja palvelujen kehityksen on oltava tasalaatuista koko maassa.

Palvelujen on oltava saavutettavia eri elämäntilanteissa oleville ihmisille. Tukea on saatava siellä, missä ihmiset luontaisestikin ovat: kouluissa, työpaikoilla, peruspalveluissa ja matalan kynnyksen palveluissa. Walk-in-pisteet, liikkuvat palvelut ja digitaaliset ratkaisut helpottavat avun saamista. Digipalvelut eivät silti korvaa ihmisen ja ammattilaisen kohtaamista.

Palvelujärjestelmän on tunnistettava erilaiset tarpeet ja kliiniset tilanteet. Ammattilaisen ensiarvion on oltava nopea ja laadukas, jotta ihminen ohjautuu tarpeensa mukaan lyhytterapiaan, vertaistukeen,

muuhun psykososiaaliseen tukeen, psykoterapiaan, hoitoon tai kuntoutukseen. Terapiatakuun on huomioitava oireiden vaikeusaste sekä ihmisen elämäntilanne ja toimintakyky. Kaikille ei tarvita samaa palvelua.

Yhdenvertaisuus edellyttää myös riittävää henkilöstöä ja osaamista koko maassa. Keskusta esittää valtakunnallista mielenterveysalan osaamisohjelmaa, jolla vahvistetaan psykiatrien, psykologien, psykoterapeuttien, psykiatristen sairaanhoitajien ja lyhytterapeuttien saatavuutta. Osaamista on koordinoitava valtakunnallisesti ja tutkimusnäyttöä hyödynnettävä palvelujen kehittämisessä.

Palvelujen vaikuttavuutta on tutkittava ja seurattava järjestelmällisesti. Kaikista julkisesti rahoitettujen mielenterveyspalvelujen tuloksista tarvitaan parempaa tietoa, jotta vaikuttavia toimintamalleja voidaan vahvistaa ja rahoitusta kohdentaa niiden perusteella. Laaturekisterit tukevat tätä työtä.

Psykososiaalisten palvelujen ja psykoterapian on muodostettava toimiva kokonaisuus perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, sosiaalihuollon ja kuntoutuksen kanssa. Ihmisen ei pidä joutua itse rakentamaan hoitopolkuaan eri palveluista tai kertomaan tilannettaan toistuvasti eri ammattilaisille. Omalääkäri- ja perhelääkärimalli vahvistaa hoidon jatkuvuutta ja helpottaa eri palvelujen yhteensovittamista.

Yhdenvertaisen ja vaikuttavan palvelujärjestelmän perustana ovat palvelujen saatavuus koko maassa, nopea pääsy oikeanlaisen tuen piiriin, tarpeen mukaan määräytyvä hoito, riittävä henkilöstö sekä systemaattinen vaikuttavuuden arviointi.